

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 101

Číslo: 5

31. ledna 2021

Cena: 10 Kč

Jan Palach a Jan Hus

O činu Jana Palacha jsem slyšel v lednu roku 1969 z televize jako jedenáctiletý hoch. Tato nepřeslechnutelná zpráva byla provázena zvláštním smutkem a beznadějí celé naší tehdejší společnosti, kdy jsme neodvratně ztraceli politickou, náboženskou i osobní svobodu a kdy se naše společnost vzdalovala atmosféře pravdivosti a přívětivé lidskosti.

Záhy po Palachově činu zazněla píseň „Ticho“ Bohdana Mikoláška. Ale vyšla také gramofonová deska s písní „Mistrům Janům“, kterou zpíval zpěvák Viktor Sodoma. Byla vylisována tajně v gramofonových závodech a měla nápis „neprodejné“. V této písni z roku 1969 zaznívá: „Plamen nic dobrého nevěstí, jen to, že u nás pravda umírá, hoří tam uprostřed náměstí...“ „Pravda hoří jako vích, že hořet pravdou není hřích.“

Nejen tato píseň, ale i tehdejší velký dobový nápis na Václavském náměstí přibližoval Palachovu osobnost k postavě českých dějin – k Janu Husovi. Právě u sochy českého reformátora ve dvoře Karolina byla umístěna Palachova rakev, kam přicházely stovky lidí, kteří vzdali poctu mladému studentovi.

Obě postavy spojuje stejné křestní jméno Jan, mají úzký vztah ke Karlově univerzitě a jejich život byl tragický – i když za jiných okolností – ukončen v plamenech.

Na národ a společnost v čase normalizace a totalitního státu se přiléhavě hodí popis, který nacházíme u proroka Izajáše: „Právo je úplně potlačeno, spravedlnost stojí někde v dáli, pravda klopýtá po náměstí a co je správné, nemůže vstoupit“ (Iz 59,14).

I když obě postavy našich dějin žily v jiné době a situaci, přesto je spojuje oddanost pravdě, neboť vystoupily proti lži, přetvářce a neupřímnosti. Oba se nechťeli smířit se stavem věcí, ale toužili po hodnotách, které překračují povrchní, pohodlný, přízvisobivý život. Nemlčeli k tomu, co jim přecházeli, aby se nedostali do problémů. Oba přijali za své apoštolo slovo: „Vždyť nic nezmůžeme proti pravdě, ale jen ve jménu pravdy“ (2 K 13,8).

Dům ve Všetatech, kde Jan Palach bydlel, prošel architektonickou úpravou a byl tam vybudován jeho památník. V prostoru jedné z místností se nachází torzo kazatelny, k níž vedou schody, které vedly do Janova pokoje. Palachův čin jako čin ve jménu pravdivosti života promluvil tehdy do svědomí národa a společnosti a promlouvá v každé době. Kdykoliv se odchylujeme od práva, spravedlnosti a pravdy, jeho čin nám to výmluvným způsobem připomíná. Proto má význam a smysl si tuto osobnost připomínat a jsem rád, že jsme tak moli učinit při bohoslužbě v kostele sv. Mikuláše i v letošním roce, v obtížném a těžkém čase pandemie a nouzového stavu.

T. B.

Do nebe volající čin

Kázání Tomáše Nováka při příležitosti uctění památky Jana Palacha v pražském kostele sv. Mikuláše 16. ledna 2021

Sestry a bratři v Kristu, vážení přátelé a hosté, scházíme se, abychom si v bohoslužbě připomněli památku Jana Palacha, jeho do nebe volající čin.

Cítím velkou zodpovědnost, jak promluvit při této příležitosti. Palachův čin a připomínání tohoto jeho činu má velmi mnoho aspektů etických, filozofických, politických i nábožensko-teologických. Přijde mi až strašidelné, že někdo z nějakého zásadního rozhodnutí udělá čin, ve kterém obětuje svůj život, a vzápětí přijdou mnozí, kteří budou interpretovat jeho čin ve prospěch své ideologie.

Známe to z oběti Mistra Jana Husa, z různých interpretací jeho postojů, zda byl mučedníkem liberálního myšlení nebo myšlení socialistického... nebo nakonec vlastně velmi pravověrným římským katolíkem. Stejně tak jsme mnohdy slyšovali ono zjednodušené, že se Palach upálil na protest proti Rusům či snad

proti komunismu apod. Nemůže se bránit, to je na tom také zoufalé. Neberu Palachův čin jako akt jeho osobního zoufalství, ale jako protest, který jde přes hranici myslitelného či spíše běžně přijatelného. Nebyl to útěk z boje, nevnímám to tedy jako nějaký unik, ale spíše jako vyběhnutí do boje, které by mělo strhnout ostatní. Strhnout ostatní, ne ke stejnému činu, ale k boji a, nutno říci, k morálnímu boji, protože nešlo o vyprovokování českého národa k ozbrojenému povstání proti armádám okupantů. Šlo o boj za neshrbení se, za nepoddání se. O zápas s plíživým ustupováním, které nahradilo takřka všeobecně sdílený odpor proti okupaci spojeneckými vojsky Varšavské smlouvy. Tento boj se odehrával v každodenním životě, v přijetí míst po vyloučených vysokoškolských učitelích, po vyloučených novinářích a úřednících... každý chtěl

Dokončení na str. 3

Porušení slibu

V lednu 1421 dobylo táborské vojsko pod vedením Petra Hromádky z Jistebnice Chotěboř. Následně město obklíčily panské oddíly. Když husité viděli jejich sílu a cítili nelibost katolických měšťanů, kterým dobytím města a svou přítomností způsobili škody, rozhodli se vyjednávat a 2. února 1421 se vzdali. Za slib volného odchodu pro všechny. Po opuštění opevnění však byli napadeni, 300 z nich bylo 3. února 1421 upáleno v chotěbořských stodolách, zbytek zahynul mezi Čáslaví a Kutnou Horou upálením nebo svržením zaživa do kutnohorských šachet. Petr Hromádka byl společně s několika dalšími (z toho nejméně dvěma husitskými kněžími) odveden do Chrudimi, kde byli 6. února 1421 na místním rynku upáleni. Celkem od 3. 2. do 6. 2. 1421 zahynulo přibližně tisíc husitů (prameny se v konkrétních datech a číslech různí, avšak to, že k událostem došlo, je nesporné).

V letošním roce si tak připomínáme 600 let od události. Tento článek je nejen vzpomínkou na smutné výročí, ale i snahou varovat před opakováním chyb, které pramení z lidské důvěřivosti a neopatrnosti.

Petr Hromádka (někdy též Petr Hromada či Jan Hromádka) se narodil ve 14. století (přesné datum není známo) v jihočeské Jistebnici. Byl zvoníkem v některém z velkých pražských kostelů, poté kostelníkem v jednom z kostelů na Pražském hradě a následně působil jako kaplan nebo zvoník v Dolních Střimelicích (nyní Hradové Střimelice), odkud byl v roce 1418 za hlásání Husových myšlenek vyhoštěn. Byl jedním z organizátorů poutí na hory, zejména té největší – na vrch Burkovák nedaleko Bechyně, kde se 22. 7. 1419 sešlo cca 42 tisíc Husových příznivců. Vedl skupinu husitů, která 21. 2. 1420 dobyla Sezimovo Ústí a byl to on, kdo navrhl, aby na nedaleké skále nad Lužnicí bylo vystavěno nové opevněné hradiště, hradiště hory Tábor. V březnu 1420 do něj svým dopisem pozval Jana Žižku z Trocnova a další husity, kteří v té době působili v Plzni (cestou svedli slavnou bitvu u Sudoměře).

Veliteli obléhacích oddílů Chotěboře byli kutnohorský mincmistr Mikeš Divůček z Jemniště a Jan Městecký z Opočna. První z nich byl původně přítelem Jana Husa, ale po vypuknutí revoluce „obrátil“ a účastnil se řady bitev (u Sudoměře, u Mladé Vožice, u Poříčí nad Sázavou, obléhání Prahy první křížovou výpravou, bitvy u Vyšehradu). Tedy bojů, které vesměs vyhráli husité a z nichž některé následovaly velmi brzy po sobě (Sudoměř – Mladá Vožice, Poříčí – Praha, ve které se nebojovalo jen na Vítkově). Skutečnost, že někdo, nejspíš unavený, možná i zraněný, „všeho nechá“ a osobně přejíždí „z bitvy do bitvy“, byt' má ve svém postavení dost prostředků na to, aby si „najal lidi“, signalizuje, že nenávidí své protivníky, není schopen se vyrovnat s porážkou a snaží se za ni pomstít za každou cenu. To, že se Mikeš Divůček podílel na svrhávání husitských mužů, žen a dětí do opuštěných kutnohorských šachet, tento předpoklad bohužel jen potvrzuje.

Druhý z velitelů – Jan Městecký z Opočna, byl možná ještě méně důvěryhodným člověkem. Muž, který na jedné straně podepsal 2. 9. 1415

Boj husitů s křižáky. Jenský kodex

stízný list české šlechty proti upálení Jana Husa v Kostnici, o několik let později již bojoval na katolické straně v bitvě u Sudoměře a v dalších. V roce 1415 se dokonce s Otou z Bergova podílel na přepadení opatovického kláštera a umučení jeho převora, neboť se snažil najít legendární opatovický poklad (tato událost byla později v literární podobě zpracována Aloisem Jiráskem ve Starých pověstech českých). On to byl, kdo nechal odvézt Petra Hromádku a několik dalších husitů do 37 km vzdálené Chrudimi a upálit je na rynku. Zřejmě proto, aby se „předvedl“, neboť byl v té době hejtmanem města.

Oba velitelé se svými muži krátce před obležením Chotěboře dobyli Přelouč (14. 1. 1421), ve které se rovněž nacházela husitská posádka, a obránce pobili.

Je otázkou, co z výše uvedeného Petr Hromádka a další husitské velitelé, resp. kněží, věděli. Z dnešního pohledu v naprosto nepředstavitelném světě bez novin, pošty, televize,

rádía atd., ve kterém putují informace velmi pomalu a často nedoputují vůbec, určitě o těch, se kterými jednali, nevěděli všechno. Jsem ale přesvědčen, že to podstatné, jaké lidi mají před sebou, ano.

Přesto se rozhodli uvěřit a dohodu uzavřít. Proč? Myslím, že se tak stalo ze dvou důvodů:

V husitské posádce byly ženy a děti, neboť jejich putování s vojskem bylo v té době zcela běžné a jedním z hlavních cílů dobytí Chotěboře bylo nejspíš získání potravin v zimních měsících. Petr Hromádka a spol. prostě nevěřili tomu, že i lidé s takovou pověstí, jako jsou jejich obléhatelé, jsou schopni porušit slib, zřejmě i stvrzený přísahou, a dát rozkaz k tomu, aby byly zabijeny ženy a děti, kterým byl slíben volný odchod.

Husité věděli o osudu Přelouče a zmocnil se jich strach. Obecný, prostý, lidský strach. Ať už o svůj život či o své blízké. Žižkův vojenský řád, kterým by byla zjednána

Dokončení na str. 3

Ježiš - bezdomovec a migrant

V tom čase vyšlo nariadenie od cisára Augusta popisat celý rímsky svet. A všetci sa išli dať zapísať, každý do svojho mesta. Vybral sa teda aj Jozef z galilejského mesta Nazaretu do Júdska, do Dávidovho mesta, ktoré sa volá Betlehem, pretože bol z domu a rodu Dávidovho, aby sa dal zapísať s Máriou svojou manželkou, ktorá bola v počehnanom stave. Kým tam boli, nadišiel jej čas pôrodu. I porodila svojho prvorodeného syna, zavinula ho do plienok a uložila do jasiel, lebo pre nich nebolo miesto v hostinci (L 2,1-7).

Cesta do Betlehema

Z Nazaretu do Betlehema bolo asi 150 km. Na oslovi, zvyčajnom dopravnom prostriedku chudobných, cesta trvala štyri dni. Čo vieme o týchto dvoch ľuďoch, čo sa vydali na cestu na cisárov rozkaz. Boli spojení manželstvom a úprimnou láskou. Boli to chudobní, pracujúci ľudia. Nazaretské domky z tých čias sú buď polojskyne s dvoma izbičkami, z ktorých jedna slúži pre dobytok, alebo štvorhrané domčeky z hlíny a slamy roztrúsené medzi olivovníkmi. V takýchto skromných podmienkach žili aj Mária s Jozefom. Keď sa im narodí dieťa, prinesú zaň obeť chudobných ľudí, len pár hrdličiek, lebo na baránka nemali peniaze. Pri vchode do Betlehema stála rozsiahla stavba, ktorú evanjelista Lukáš nazýva „hostinec“, v ktorom sa mohli ubytovať cestujúci. Bol to istý druh karavanserailla, ktorý ešte dnes nájdeme v orientálnych mestách. Takýto hostinec by bol mohol poskytnúť prístrešie unavenej dvojici, keby nebol býval preplnený. Lukáš túto kritickú situáciu komentuje takto: „pre nich nebolo miesta v hostinci“ (L 2,7). Ježiš teda bol bezdomovcom už pri narodení. Najstaršia tradícia hovorí, že Jozef ubytoval svoju manželku v jednej

z jaskýň, aké sa dodnes používajú ako stajne pre ovce a dobytok. Evanjelista Lukáš stručne popisuje, že Mária svojho „prvorodeného syna zavinula do plienok a uložila do jasiel“ (L 2,7). Z toho je zrejme, že sa Ježiš narodil v maštali. Jasle, ktoré sa dodnes používajú v Palestíne, sú tvorené žľabmi, podobnými lodičkám, do ktorých sa nasype zrno na krmenie dobytky. Utajená nemala zostať ani chudoba betlehemskeho dieťaťa.

Správy o Ježišom narodení poukazujú na jeho veľkú pokoru, ktorá oslovuje aj jeho nasledovníkov. Keď chceme počuť Pánov hlas, musíme byť maličkí, lebo aj Boh sa umenšil. Zamiloval si našu nepatnosť a preto si nás vyvolil. Boh si volí maličké, zjavuje sa im a povoláva ich (pápež František). Takí boli aj pastieri, ktorí tam strážili svoje stáda a ktorým anjel zvestoval Ježišovo narodenie.

Útek do Egypta

Okrem Jozefa a Márie žil v Júdsku ešte jeden človek, ktorý sa veľmi zaujímal o návštevu troch mudrcov z Východu. Bol to kráľ Herodes. „Keď Herodes zbadal, že ho mudrci oklamali, veľmi sa rozhneval. Dal rozkaz pozabíjať v Betleheme a na celom okolí všetkých chlapcov od dvojročných nadol podľa času,

o ktorom sa dôkladne prezvedel od mudrcov“ (Mt 2,16). Ježiš sa zachránil len zázrakom. Anjel sa zjavil Jozefovi vo sne a vyzval ho, aby s dieťaťom a jeho matkou utiekol do Egypta (Mt 2,13). Jozef poslúchol a ešte tej noci odišiel do Egypta. Starozákonný Izrael vytváral svoju identitu okolo skúsenosti cudzincov. Počínajúc Abrahámom a jeho vyjdením z Uru a Haranu cez konštitutívnu skúsenosť egyptského otroctva a vyvedenia z neho až po babylonské zajatie a prebývanie izraelitov v rôznych diaspórach v rozmanitých historických obdobiach. O pobyte Svätej rodiny v Egypte nevieme nič, okrem legend. Matúš píše, že Svätá rodina sa vrátila z Egypta do Nazareta, kde Ježiš strávil svoje detstvo. V Ježišovi Kristovi sú stelesnené celé dejiny Izraela. Platí to aj o jeho pobyte v Egypte.

Bezdomovec a vyhnanec

Ježiš sa narodil pred dvetisíc rokmi v Betleheme ako vyhnanec a bezdomovec. Ale aj dnes sa znovu rodí ako vyhnanec v Kosove, Afganistane alebo ako bezdomovec v Indii, Pakistane či inde. Matka Terézia z Kalkaty sa starala o najchudob-

nejších ľudí v Indii, lekárka a rehoľníčka Ruth Pfauová liečila malomocných v Pakistane. Jej zásluhou sa dostalo malomocenstvo v Pakistane pod kontrolu. Kresťanstvo je terapeutické náboženstvo. Kresťania sú povolani vydávať svedectvo viery vo svete. L. Boff kladie znepekujúcu otázku „Ako môžeme byť kresťanmi vo svete plnom ubožiacov?“ Na túto otázku Boff dáva provokatívnu odpoveď: „Autenticky je to možné, len keď budeme vieru žiť oslobodzujúcim spôsobom.“ Tak žila vieru Matka Terézia aj Ruth Pfauová.

Svätý František z Assisi stavia betlehem

František vo vianočnej noci 1223 spolu so svojimi priateľmi prežíval

zvláštnym spôsobom na vrchu Greccio tajomstvo Kristovho narodenia. Jaskyňa, živé zvieratá a jednoduchí veriaci ľudia vytvárali prostredie, ktoré bolo veľmi blízko betlehemskeému.

A táto udalosť sa napokon stala aj základom pekného kresťanského zvyku stavať si cez vianočné sviatky v rodine alebo niekde aj na verejných priestranstvách betlehem. Vianočné koledy, ktoré sa spievajú v našich krajoch, boli známe už v 17. storočí. Koledníci a iné zvyky sú pozostatkom stredovekých divadelných hier, ktoré sa konali počas Vianoc. Vianočný stromček s darčekom je pomerne nový. Svetlo sveta uzrel až v predminulom storočí.

Štefan Šrobár

Vize z krize s farářkou Sandrou Silnou

„Každý z nás teď může rozehrávat píseň svého srdce“.

Na stránkách Českého rozhlasu www.irozhlas.cz si nyní můžete poslechnout inspirativní úvahu farářky Církve československé husitské Sandry Silné pro podcastovou sérii Českého rozhlasu plus a serveru irozhlas.cz s příznačným názvem „Vize z krize“.

red

Nad Písmem

Poznání a láska

Poznání a láska, gnósis a agapé, jsou krajnice vymezující evangelijní cestu, po které se mají ubírat korintští křesťané, a my spolu s nimi.

Apoštol Pavel velmi prostým způsobem shrnuje obsah poznání (gnósis), které má velmi praktické důsledky pro křesťanskou obec v Korintu: „Vím, že je jediný Bůh Otec, od něhož je všechno, a my jsme tu pro něho, a jediný Pán Ježiš Kristus, skrze něhož je všechno, i my jsme skrze něho.“ Pavel jej zmiňuje v souvislosti pro nás poněkud vzdálené a odtažené. Doslechl se, že někteří korintští křesťané pravidelně přijímají od svých známých pozvání na večere, při kterých se podává maso ze zvířat, jež byla předtím obětována na oltáři v chrámu některého z náboženských kultů, kterými Korint té doby oplýval. Co by pro jiné bylo projevem porušení prvního, respektive druhého přikázání žárliivě milujícího Hospodina, oni činí bez zábran či špatného svědomí. Takovému podezření čelí vybraní korintští křesťané sebedůvědomým prohlášením, že jejich jednání je naopak výrazem poznání, že je pouze jediný Bůh, od něhož je všechno a lidé jsou tu pro něho. Svým chováním manifestují „vnitřní svobodu“ víry, jež je povznáší (nebo je to jen nadýmání z těžkého jídla?) nad náboženské představy a praktiky obyvatel Korintu, spoutaných tradičními náboženskými normami a rituálními pravidly.

Směrovkou pravého křesťanského života je naopak privilegované duchovní poznání (gnósis) a jeho plod – čisté svědomí. Jsou spolehlivým kormidlem k vedení duchovního života mezi skalisky a mělčinami různorodých náboženských představ a praktik. Ačkoli Pavel této svobodě víry dobře rozumí –

vždyť ji sám prožil – obává se, zda se z ní mezi korintskými nestává svoboda téměř „andělská“, povznesená nad svět mezi sebou soupeřících výkladů smyslu života a jejich důsledků pro praktické záležitosti lidí.

Co jej k takovým obavám vede? Ke korintské obci patří také křesťané, které večerní hody, k nimž po vzoru svých spolubratrů usedají v pohanských chrámech, uvádí do pochybností, ne-li pokušení. Zvířecí oběti přinášené na oltář a požívání masa z nich jsou jim skutečným náboženským úkonem, kterým se obracují k božstvu, jemuž jsou chrám i oběť zasvěceny. Je jim vzdálené smýšlení aramejského generála Naamána, který odděluje účast na náboženském rituálu v chrámu, nyní pro něj již pohanském, od vnitřního postoje úcty k jedinému pravému Bohu (2 Kr 5,15.18). Nemohou stále jinak než sdílet náboženský úmysl svých hostitelů, a tak se vracet k životu, ve kterém ještě neznali lásku Boží v Ježiši Kristu (Ř 8,38-39). Apoštol Pavel proto naléhá na korintské bratry „svobodného ducha“, aby na znejistěném svědomí jejich spolubratrů brali ohled. Připomíná jim, že „jediný je Pán Ježiš Kristus“, který pro nás zemřel a „skrze něhož je všechno, i my jsme skrze něho.“ (1 K 8,6b.11) Jejich svoboda zůstá-

vá svobodou evangelijní v té míře, nakolik přispívá k vytváření „domova“, místa pokojného společného života. Proto láska (agapé) má uzemnit jejich snad až příliš vzletnou svobodu. Láska (agapé), která se ohlíží na to, jak mému jednání rozumí druhí a jak působí na jejich svědomí.

Napětí mezi svobodou víry a ohleduplnou láskou je jednou z nejcennějších hodnot evangelia. Svědectví o jeho významu pro osobní vztah ke Kristu a pro život v církvi si každý rok připomínáme při svátku Jana a Jeronýma, kostnických svědků víry. Přemýšleme o ní nad příběhy našich bratrů a sester, kteří zvažovali, zda je možné se podvolit spolupráci s režimem zavedeným v naší zemi po roce 1948 a uchovat přitom čisté svědomí své i svých spolubratrů a sester. Zůstává pro nás výzvou i dnes, kdy někteří představitelé církvi spojují křesťanství více s privilegovanými a mocnými než s potřebnými a trpícími. Dokud jsme na cestě, patří k nám i toto napětí, někdy velmi bolestné. Apoštol Pavel však ví o jejím směřování: „Nyní vidíme jako v zrcadle, jen v hádance, potom však uzříme tvář v tvář. Nyní poznávám částečně, ale potom poznám plně, jako Bůh zná mne.“ (1 K 13,12; sr. 1 K 8,3).

Pavel Kolář

Z kazatelského plánu

Čtvrtá neděle po Zjevení

Kdo je jako Hospodin, náš Bůh, jenž tak vysoko trůní? Sestupuje níže, aby viděl na nebesa a na zemi. Nuzného pozvedá z prachu, z kalu vytahuje ubožáka.

(Žalm 113,5-7)

První čtení: Deuteronomium 18, 15-20

Tužby:

1. Abychom Pána Ježíše slovy vyznávali i životem následovali, modleme se k Hospodinu.
2. Abychom Božimu slovu pozorně naslouchali a ve skutek je uváděli, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písem:

Panovníku Hospodine, celý vesmír prostupuješ svou přítomností a zjevuješ, že tvůj Syn je Spasitel světa. Prosíme tě, zahoj rány, které působíme tvému stvoření! Osviť nás, Bože, svým svatým Duchem, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: 1. Korintským 8,1b-13

Evangelium: Marek 1,21-28

Verš k obětování: Žalm 111,10

Verše k požehnání: Žalm 31,17-18

Modlitba k požehnání:

Panovníku Hospodine, děkujeme ti, že nám ve svaté večeři zjednááš přístup k tajemství tvé lásky. Proměň naše životy, ať vydávají svědectví, že ani v dnešním světě nepřestáváš konat zázraky! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 11, 75, 95, 173, 177

Jediný Bože, Otče všech lidí,
od tebe je všechno, a my jsme tu pro tebe.
Svoboda i láska jsou tvé dary, kterými žijeme pro tebe.
Prosíme tě o tvého Ducha,
aby svoboda vedla k touze po pravdě, a ne k bezohlednosti;
a láska spěla ke službě, a ne k otročení druhým.
Prosíme tě o to ve jménu Ježíše Krista,
jediného Pána, skrze něhož je všechno, i my jsme skrze něho. Amen

Porušení slibu

Pokračování ze str. 1

tvrdá kázeň, v té době ještě neexistoval a mezi chotěbořskou posádkou nebyla ani taková vojenská autorita ani takový kazatel, který byl dokázal lidem ve zdánlivě bezvýhodné situaci povznést morálku a bojového ducha natolik, aby se zbraněmi

v rukou bojovali za své životy a své ideály až do úplného konce. Při vzpomínce na zabitě husity myslíme na to, že kolem nás nejsou jen dobří lidé, pečlivě zvažujeme, jakou dohodu a s kým uzavíráme, a smíme se s tím, že někdy může nastat situace, jejímž jediným řešením bude boj. Ať

už byly důvody, které husity vedly k uzavření dohody s nepřítelem, jakékoliv, chování dvou nejvyšších panských velitelů potvrzuje jak ono biblické „Poznáte je po jejich ovoci.“ (Mt 7,20), tak moderní „Slova mohou lhát, ale činy vždy prozradí pravdu“, a jsou varovným memem jak pro naši současnost, tak pro budoucnost. **Miroslav Houška**

Můžete si přečíst

Pozvání k hodu lásky: Tři liturgie moravských bratří

František Kovář vyzýval již ve 20. letech k větší liturgické tvořivosti v církvi. Podporoval vznik příležitostných liturgických tvarů, které obohatí duchovní život nové církve. Jeho naděje se naplnily jen z části. Liturgie Karla Farského se pro duchovní identitu církve stala záhy natolik významná, že snaha o její rozvíjení či užívání jiných liturgických tvarů se v církvi povětšinou setkávala s mnoha obavami. Liturgie od svých počátků až do dnešní doby přesto prošla výraznou vnitřní proměnou, která odráží snahu naší církve odpovědět na duchovní výzvy současného světa a naší společnosti.

Na změny v duchovní krajině české společnosti i pastoraci se v poslední době pokoušejí odpovědět některé diecéze naší církve svými návrhy nových liturgických tvarů pro slavení večere Páně. Jedním z nich je například liturgie připravená bratrem Lukášem Bujnou z plzeňské diecéze. Při jejich tvorbě vycházejí ze svých pastoračních zkušeností a opírají se o ustanovení Bohoslužebného řádu, který s přípravou a užíváním příležitostných liturgií počítá.

Brněnská diecéze koncem minulého roku vydala útlu knihu **TŘI LITURGIE** (Brno, 2020), ve které duchovním a náboženským obcím nabízí tři svébytné liturgické tvary pro slavení bohoslužby s eucharistií. Publikace vyšla v základní verzi určené pro slavnostní společenství a v rozšířené podobě pro duchovní, opatřena krátkými úvody a komentáři k jednotlivým liturgiím.

První z nich, Liturgie pro menší společenství připravená bratrem farářem Petrem Šanderou, je v církvi již poměrně známá a mnozí duchovní ji užívají při různých příležitostech.

Představuje jednoduchý a ekumenicky otevřený bohoslužebný tvar s mnoha variabilními prvky, vychází z tradice liturgické obnovy a spolu s Druhou liturgií je vhodnou formou pro slavení bohoslužby při současných protiepidemických opatřeních.

Liturgie v duchu starokřesťanské tradice je osobitým dílem bratra biskupa Juraje Jordána Dovaly. Odráží se v ní inkluzivní charakter naší dosavadní bohoslužebné praxe, která je otevřená ekumenickému liturgickému dědictví v jeho celku. Bratr biskup z něj vyzdvihl důraz na Boží tajemství, na Ježíše Krista jako věčné Slovo (Logos), které přináší spásu celému světu (kosmos) a na reálnou duchovní přítomnost Kristova těla a jeho krve v eucharistických darech. I díky modliteb vychází vstříc pravoslavné liturgické tradici. Oblibu si již v církvi získaly jím zhudebněné zpěvy ordinária a aklamace (např. Kyrie, Sanctus, Benedictus, Agnus Dei).

Poslední ze tří liturgií je ekumenicky koncipovaná *Eucharistická liturgie z Limy* (1982). Je z nich nejméně vhodná pro pravidelné užívání. Byla původně určena pro slavnostní ekumenická shromáždění, představovala modelový příklad propojení západních a východních liturgických tradic a měla sloužit jako nástroj ekumenické konvergence církvi v jejich liturgické praxi. To je při zvažování jejího použití třeba mít vždy na paměti.

Liturgickou knížku uzavírají přímluvy inspirované litanii z etiopské liturgické tradice, které nabízejí dobrý základ pro koncipování a tvorbu obecných i příležitostných přímluvných modliteb.

Tři liturgie našich moravských bratří jsou příležitostí i výzvou ke svobodné tvůrčí práci s ekumenickou liturgickou tradicí. Aby se svoboda nestala svévolí a tradice bonboniérou, doufám v dobrou spolupráci s Husitskou teologickou fakultou na rozvíjení celoživotního liturgického vzdělávání.

Pavel Kolář

Knihu *Tři liturgie* lze zakoupit v kanceláři brněnské diecéze: dieceze@ccshbrno.cz.

Do nebe volající čin

Pokračování ze str. 1

také přeci chléb a trochu lepší místo, – „a když to nevezmu já, tak tam přijde někdo horší“. Byl to morální boj v duši miliónů občanů. Zoufalý zápas, ve kterém nemůžete jednat dobře, jediné snad lépe nebo hůře nebo utéci a poprat se s morálními důsledky takového odchodu.

Vidím v Palachově činu zoufalství, to ano, ale nikoli jeho osobní zoufalství, vyhrocuje se v něm zoufalství celého národa. Vidím v jeho činu i agresi, zlobu, která jakoby nemůže najít správného adresáta... Zloba se nakonec obrací ve vlastní sebeobět, která má tak charakter nenásilného boje, nenásilného odporu...

Řekl jsem, že se Jan Palach pokusil český národ vyprovokovat; je ovšem možné, že v tom byl i kus odsouzení, tak jak se různě vzájemně morálně odsuzujeme, určitý druh obvinění.

V každém případě se Palachův čin stal jakýmsi rozjitřeným, bolestivým či smutným místem svědomí národa, svědomí těch, kteří nějak tuto událost byť zprostředkovaně zažili.

Vybral jsem právě proto část biblického Žalmu k našemu bohoslužebnému čtení. „Slyš, můj lide, svědčím proti tobě ... nesmíš mít cizího boha, nebudeš se klanět cizáckému bohu ... kdyby mě však můj lid uposlechl, kdyby mými cestami chodil ... brzy bych pokořil jeho nepřátele.“

A skutečně, jedna věc je náš vnější nepřítel a druhá náš vlastní rozklad, díky kterému je možné nás opanovat. Vlastní slabost, vlastní nedokonalost, která umožňuje naši porážku, která přichází jakoby zvnějšku.

Patřím ke generaci, která se o Palachově činu dozvěděla až při objevení světa dospělých. Patřím ke generaci, která studovala koncem

osmdesátých let, a tak jsem se podílel na demonstracích, kterým dnes říkáme palachovské. Připomínat si v demonstracích Palacha bylo napínavé, stát utulával celou událost, jak jen mohl, po celá léta, snažil se vzpomínku na Palacha vymazat. Nepodařilo se mu to. Pokusy organizovat veřejné demonstrace byly čerstvé. Nevěděli jsme, jak to může dopadnout, přirozeně jsme i měli strach o život, nebylo nic vyloučené. Mohli jsme jen doufat. Doufat, že si už státní moc nemůže dovolit použít proti nám palné zbraně, neměli jsme valné mínění o humanitě tehdy vládnoucích vrstev. Nakonec to dobře dopadlo, odnesli jsme to se studenou vodou, někdo s pořádnou ránou obuškem. Ale myslím, že bylo opravdu pro nás důležité mít před očima někoho, kdo se postavil, kdo překonal strach ze smrti či kdo dal jasně vlastním životem najevo, že jsou i vyšší hodnoty, než je zachování vlastního života za jakoukoli cenu. Jeho čin nebyl marný. Palach nebyl jediný, kdo si podobně motivován demonstrativně vzal život, nebyl první ani poslední.

Jsou to výkřiky proti zlu na různých stranách, jednou je to buddhistický angažovaný mnich v Jižním Vietnamu proti proamerické a prokatolické diskriminaci buddhistů, podruhé americký kvaker u Pentagonu proti válce ve Vietnamu, potřetí ... počtvrté ...

Většinou si asi uvědomujeme, že toto není cesta, kterou bychom měli napodobovat, že to není cesta, kterou bychom měli komukoli doporučovat. Ale také to není cesta, kterou by bylo správné odsoudit. Jsou milióny i jinak mnohem více zmařených životů. Zmařených bez

boje, bez ideálu, bez oběti pro druhé, životů zmařených nicotou, zmařených ohnutím zad, zmařených pouhým přežíváním.

Za všechny statečné a nejen ty nápadně statečné, ale i ty statečné bez povšimnutí kohokoli, za všechny, kteří nesou prapor odvahy, bychom se měli modlit, jsou pevnou kostrou našeho lidství. Osobní angažovaná a altruistická statečnost je lidská hodnota zvláště v tom, že nás pro blaho druhých nutí jít mnohdy proti druhým. Jakkoli jsme toužili po demokracii, po většinovém rozhodování, budeme vždy potřebovat ty, kteří půjdou nikoli s proudem, ale proti většině. Potřebujeme takové, neobejdeme se bez nich.

V biblickém žalmu, ze kterého jsme dnes četli, byla připomínka, že Hospodin vyvedl svůj lid z Egypta, ze země otroctví. Tuto událost si Izrael připomíná po tisíciletí, a my křesťané se k tomuto vysvobození z otroctví nějakým způsobem hlásíme. My takto vidíme navíc také Krista jako vysvoboditele z otročení a ze smrti. Bůh svému lidu toto osvobození znovu a znovu připomíná. Ze dvou důvodů: aby neupadl znovu do otroctví a aby nezacházel s druhými jako s otroky.

Vezměme si toto s sebou, žádné nové otroctví, žádná služba novému Egyptu s jiným jménem a s jinými faraóny, a velká úcta k bezmocným, slabým, k těm, kteří jsou mocensky pod námi, ať nejsme my těmi, které Bůh bude muset potrefit deseti ranami egyptskými.

Tomáš Novák
(redakčně zkráceno)

Korunový

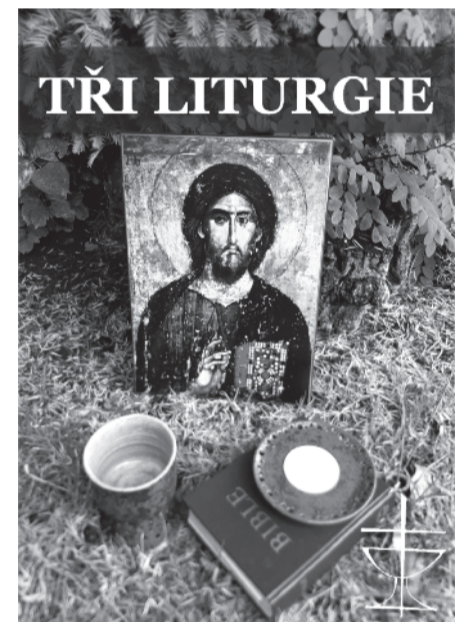
s nádechem poznání, nečekaných objevů a dobrodružství v osudech a svědectví lidí za oltářem i v redakcích Lidové demokracie a Naší rodiny.

Práce u redakčního stolu mě překvapila i ve chvíli oddechu s kolegou novinářem. Jednou cosi hledal po kapsách a roztržitě odložil kapesník s korunou k šálku černé kávy, vtom zachytil můj zvědavý pohled - Divíš se, proč ta mince není v peněžence, ale v zauzlovaném kapesníku - a usmál se - Ten peníz je dar od akademické sochařky Marie Uchytilové Kučové, s níž jsem připravoval na sklonku jejího života rozhovor. Tehdy mi prozradila, jak na novou korunovou minci, raženou v padesátých letech, si za předlohu vybrala podobu dívky, kterou komunistický režim uvěznil v roce 1954 z politických důvodů na 10 let.

Příběh s korunou mě zaujal, a tak jsem vyzvídal, která dívka sází na koruně lípu. - Bedřišce bylo 19 let - vyprávěl kolega - a odpovídala si již čtvrtý rok svého původně desetiletého trestu vězení. Byla odsouzena za vlastizradu, protože vedla oddíl Skautu, který tehdejší režim zakázal. Trpký osud Bedřišky, jejíž maminka pracovala jako sekretářka na umělecké škole, přiměl sochařku Marii Uchytilovou k tomu, aby použila portrét k návrhu na novou minci. O ražbě koruny s obrazem vězněné skautky nakonec rozhodl ministr financí. Skautingu, který jí přivedl za mříže, se však Bedřiška nevzdala a v čase uvolnění pražského jara, kdy začala skautská organizace ožívat, připravovala několik děvčat k vedení nových oddílů. Invaze sovětských vojsk v srpnu 68. roku znamenala nejen zánik Skautu, ale taky emigraci Bedřišky do Švýcarska, a tak je to spíš opět historický paradox, že portrét vězněné dívky nosili u nás celá léta pod tíhou jha totalitního režimu.

Pokýval jsem zamyšleně hlavou - Peníze jsou stále bohem naší doby a Bedřiška Synková se stala načas jejím prorokem, přítel na cestě ke svobodě, oslnění oltářem i rotačkou životních osudů, a to nejen korunových.

Jan Schwarz, n. o. Bratislava

Zprávy

Přání ke 100. narozeninám

Myslíme v těchto dnech na ses. Drahomíru Kupkovou, manželku čtvrtého pražského biskupa bratra JUDr. Josefa Kupky, která se 18. 1. 2021 dožívá 100 let. Vzpomínáme na Vás, jak jste stála věrně po boku svému choti, a zdravíme Vás do Nového Města nad Metují k Vaším blízkým. Necht' Vás, drahá sestro Drahomíro, Hospodin stále vede a ochraňuje Vás i Vaše blízké!
Za pražskou diecézi

David Tonzar, biskup pražský

Ohlédnutí za adventem v nymburském Husově sboru

Ačkoliv doba covidová neskončila se začátkem adventu 2020, široká veřejnost, nejen z Nymburka, prožila 4. neděli adventní v Husově sboru. Na místo Náměstí Přemyslovců se adventní program přesunul do Husova sboru v Nymburce, odkud se vysílal on-line přes stránky města Nymburk, přes stránky Nymburského kulturního centra, přes Youtube, kde je také stále k dispozici, a přes sociální síť Facebook.

Během odpoledne a večera zazněly vánoční koledy a skladby v podání varhan, flétny a tří trubačů. Hudbu prokládaly vstupy řečníků. První z nich, br. farář Jan Kohout, hovořil o symbolice jednotlivých adventních svící a o nutnosti uchování naděje, zejména v této nesnadné době.

Dále vystoupil s krátkým interview Otakar Brousek ml., který pak dětem přečetl pohádku.

Vystoupil i pan starosta Nymburka dr. Tomáš Mach a další místostarostové. S rozhovorem o Vánocích a blokem písní nejen pro děti vystoupila známá herečka Petra Černocká s manželem.

Byli jsme vděční Pánu, že i v této těžké době jsme mohli zprostředkovat živé poselství naděje tisícům diváků, které se šíří dál, byť už jen z archivů Youtube (kde má už také více než 1350 dalších shlédnutí a přibývají další.)

A tak nezbyvá než vděčně vyznat: Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj mezi lidmi, neboť Bůh v nich má zalíbení. A toto zalíbení Boží v lidech je naděje pro každého člověka a to nejen o Vánocích.

Jan Kohout

Seminář společnosti Veritas

VERITAS, historická společnost pro aktualizaci odkazu české reformace, pořádá seminář s tématem z loňských neuskutečněných setkání: „Význam Karla II. z Lichtenštejna pro dějiny Moravy v širších souvislostech“. Osobnost olomouckého biskupa z barokní doby připomenou svými přednáškami doc. PhDr. Eva Melmuková a ThDr. Petr Melmuk, Th.D. Seminář se bude konat jako obvykle v Pardubicích v sálku na faře ČCE v ulici Sladkovského č. 638, a to v sobotu 20. března 2021 v 10 hodin. Všichni zájemci jsou srdečně zváni.

V případě vládních omezení budou přednášky ve stejný čas k dispozici živě na webu společnosti VERITAS.

Jménem výboru

L. Havlíčková

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Uzdravení posedlého v Kafarnaum

Nahrad'te symboly písmeny podle klíče.

☒ = A	⊙ = Í	☒ = Ř
✱ = C	✱ = J	✱ = S
☺ = E	☺ = K	☺ = Š
☐ = É	☺ = L	♥ = T
☒ = Ě	☺ = N	✱ = V
✱ = G	☺ = O	➔ = Y
☺ = CH	☺ = P	✱ = Z
☐ = I	☺ = R	✱ = Ž

(Řešení z minulého čísla: Hledejme Boha.)

Jana Krajčířiková

Jeho lidskost a humor dalece přesahovaly profesní i církevní hranice

Dne 24. ledna 2021 jsme si připomněli rok od odchodu bratra faráře Václava Žďárského z časnosti do míst, kde je světlo a mír, láska a pokoj, kde není Parkinsonova nemoc ani škodlivé chemické výpary, kde je Církev vítězná, a nikoliv bolestně pozemsky bojující.

Vzpomínáme na bratra Václava, na jeho lidskost a humor dalece přesahující profesní a církevní hranice, na to, jak neuvěřitelně cizí mu byla jakákoliv okázalost a sebestřednost, na jeho vyprávění o životě svém i svých známých, na jeho nekompromisní postoje tváří v tvář zlu, ale také na jeho statečný boj s nemocí.

Bratra faráře si připomeneme v jeho posledním působišti v Novém Bydžově, kde zastával duchovenskou pozici od roku 1997 až do ledna 2020, stejně jako v mnohých dalších sborech, modlitebnách a kostelích nejenom naší husitské církve.

Vladislav Pek

Z ekumeny

IV. SUMMIT NA CHALKI SE ZABÝVAL TÉMATEM COVID-19 A KLIMATICKOU ZMĚNOU

IV. summit na Chalki, letos v podobě série webinářů, se zabýval tématem „COVID-19 a klimatická změna: život v pandemii a poučení z ní.“

Během série přednášek 26. – 28. ledna vystoupil spolu s teology, vědci a ekology, kteří moderovali jednotlivé panely a živě odpovídali na otázky z publika, také Jeho Svatost Bartoloměj, ekumenický patriarcha Konstantinopole, a Jeho Eminence Jan, metropolita z Pergamu.

Název summitu odkazuje na ostrov Chalki neboli Heybeliada, na němž se původně první takové setkání uskutečnilo. Na summitu se sešli skupiny reprezentující různé náboženské, sociální, ale i občanské a korporátní sektory, včetně významných teologů a řečníků z celého ekumenického spektra.

SVĚTOVÁ RADA CÍRKVÍ VYJÁDRILA SOLIDARITU CÍRKVÍM SPOJENÝCH STÁTŮ AMERICKÝCH

V dopise zasláném členským církvím Světové rady církví (SRC) ve Spojených státech amerických vyjádřil prozatímní generální tajemník SRC Rev. Prof. Dr. Ioan Sauca pokračující pevnou solidaritu Světové rady církví v čase násilí a bezpráví, jimž v současnosti národ čelí. „Byli jsme svědky scén, o kterých málokdo z nás očekával, že by je mohl vidět,“ napsal Sauca. „Když se rozdělávání, konfrontace, hanobení a dezinformace stanou primárními modalitami politického diskurzu a když se hlavním cílem politických vůdců stane honba za mocí namísto obecného blaha, jsou takovéto, neli horší, výsledky naneštěstí nevyhnutelné.“ Světové ekumenické společenství je inspirováno křesťanským svědectvím, které mnozí církevní představitelé ve Spojených státech podávali v průběhu mnoha let i bezprostředně po útocích na americký Kapitol, píše dále Sauca. „Prostřednictvím tohoto dopisu bych rád tlumočil neutuchající a neochvějnou solidaritu všech členů SRC s vámi, kteří pozvedáte své prorocké hlasy uprostřed této nové vážné krize, kdy doufáte v pokojné předání moci respektující vůli lidu a modlíte se za ně,“ napsal Sauca. „Jste povoláni být pastýři hluboce rozděleného, vylekaného stáda plného nedůvěry, jehož obavy a neshody byly zneužity těmi, kteří se snažili zajistit a udržet si politickou moc pro sebe.“ Bylo při tom napácháno mnoho škody, poznamenal Sauca. „Břemeno znovuoobnovení důvěry a snahy o usmíření v tak široce polarizované společnosti je příliš těžké na to, abyste je nesli jen vy sami,“ napsal. „Ať Vaše církve a země naleznou mír a radost, o kterých nás ujišťují svatá Písma,“ uzavřel Sauca. „A modlíme se, aby nás Bůh společně vedl a byl naším průvodcem na cestě k soucitu a porozumění, vstříc spravedlnosti a míru.“

přeložila Kateřina Vitková, Zdroj: www.oikoumene.org

EKUMENICKÁ VAKCINACE

Autor kresby: Tomáš Altman

